

Verslag Workshop Exotische zoetwaterkreeften en –krabben in Nederland Bilthoven, Sportvisserij Nederland, 19 juni 2008

(de blauw onderstreepte links staan apart op de website uitgewerkt)

De workshop was goed bezocht en had een geanimeerd verloop. Er waren ruim 50 mensen aanwezig, waaronder ook diverse mensen uit de praktijk van de visserij, musksurattenbestrijding en waterschappen. Gedurende de dag waren er diverse presentaties en een praktijkgedeelte. Tijdens deze dag werd ook de eerste [nieuwsbrief Kreeften](#) van het EIS en Bureau Waardenburg gepresenteerd. De presentaties, de nieuwsbrief en [foto's van deze workshop](#) zijn aan dit verslag toegevoegd. Helaas was er geen gelegenheid voor een kookdemonstratie, maar er zijn wel [recepten voor zoetwaterkreeften](#).

Bram Koese: Geschiedenis, herkenning en verspreiding van zoetwaterkreeften

Bram geeft een overzicht van de 8 soorten kreeften die nu bekend zijn in Nederlandse wateren.

1. De Europese kreeft is nog maar van 1 locatie bekend. Opgemerkt werd dat de kreeftenpest die zich verspreid heeft via Amerikaanse kreeften bij de Europese kreeft in Nederland nooit is aangetoond. Omdat er geen andere oorzaak bekend is van de achteruitgang van de Europese kreeft in Nederland is dit toch de meest waarschijnlijke oorzaak.
2. De Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft (1968). De eerste en thans meest wijd verbreide kreeft. Bekend uit alle provincies, behalve Zeeland.
3. De Turkse rivierkreeft (1977) gaat eveneens achteruit en het lijkt waarschijnlijk dat deze soort ook het slachtoffer is van de kreeftenpest.
4. De Rode Amerikaanse rivierkreeft (1985) heeft een amfibische leefwijze. Deze soort loopt nog wel eens in dreigende houding over wandel en fietspaden na hevige regenval.
5. De Procambarus acutus/zonangulus (2001) komt nog maar in een klein gebied voor maar wel in zeer grote dichtheden van duizenden per ha. Gestreepte Amerikaanse rivierkreeft. (wie weet een leuke betere Nederlandse naam?)- ten westen van Gorinchem
6. De Marmerkreeft (2003) komt waarschijnlijk uit de aquariumhandel en kent alleen vrouwtjes die zich parthenogenetisch voortplanten. Bekend uit de Vlij, een oude griend in Dordrecht in directe verbinding met de Merwede.,
7. De Californische rivierkreeft is tot nu toe bekend van twee grenspopulaties (Tilburg, Twente)
8. De Geknobbelde rivierkreeft (2004) is bezig aan een gestage opmars het oostelijke groene hart. Mogelijk is de vondst in de Kromme Rijn bij Wijk bij Duurstede het gevolg van een verplaatsing door machines waarmee waterwerken werden uitgevoerd.

Tijdens de workshop wordt een determinatietabel gepresenteerd, die ook is opgenomen in de [nieuwsbrief Kreeften](#) en op de [website van Naturalis](#). Bij het rondje vragen en discussie werden de volgende wetenswaardigheden genoemd: Van alle exoten is vastgesteld dat zij zich in Nederland voortplanten. De Europese rivierkreeft blijkt nog een brede verspreiding te hebben in de Scandinavische landen waar veel van de uit midden-Europa bekende exoten niet zijn aangeslagen. Vooralsnog lijken de winters daar te streng voor de exotische soorten. Er bestaat al jaren een herintroductieplan voor de Europese rivierkreeft. Hierover is nog veel discussie gaande. De zouttolerantie is verschillend per soort; de Turkse en Rode Amerikaan kunnen in brakwater leven maar zitten in Nederland vooral op het zoete water. Opmerkelijk is dat de Rode Amerikaanse kreeften in hun thuisland slechts 1 jaar leven en in Italië deze kreeften 3 jaar kunnen worden. De kans dat bij een visbemonstering met een schepnet een goed beeld van de verspreiding van kreeften wordt verkregen is gering. De beste manier om kreeften te vangen is met visfuisen. In wateren met veel kreeften bevinden zich in de regel weinig grote (roof-) vissen. [Bekijk de gehele presentatie](#).

Menno Soes & Jos Spier: Ecologie en schade aan waterkwantiteit en –kwaliteit

Menno laat ons kennismaken met een experiment in de Kamerikse wetering (nabij Woerden). Grote vis predeert op kreeften. Waar veel kreeften zijn, komen weinig grote vissen voor. Aal blijkt een belangrijke predator te zijn. Maar ook andere vissen zoals de Snoek, Baars en Zeelt eten waarschijnlijk kreeften. Opgemerkt wordt dat er nooit vissenmagen zijn onderzocht op kreeftenresten. Beroepsvissers hebben geconstateerd dat de afname van de vegetatie in de Kamerikse Wetering gelijk is opgegaan met de toename van de kreeften. Toch blijft de oorzaak en het gevolg lastig te duiden. In Duitsland is

een experiment gedaan met het uitzetten van Paling waarmee enig succes is geboekt. In het rondje vragen en discussie kwamen de volgende zaken aan de orde: Na het verdwijnen van de Europese rivierkreeft werd er geen explosieve plantengroei geconstateerd. Waarschijnlijk komt dat omdat de Europese rivierkreeft vooral in beken leefden waar massale waterplantengroei niet te verwachten is en/of omdat in de zelfde tijd waarin de Europese kreeft verdween er veel waterplanten verdwenen als gevolg van de slechte waterkwaliteit. Het opmerkelijke verschil tussen de kroosbedekking in de watergang met en zonder kreeften wordt mogelijk veroorzaakt door kreeften die in de winter het kroos op de bodem eten. Maar dit is nooit onderzocht. Kreeften zijn omnivoren. Bij de Rode Amerikaanse kreeft is aangetoond (in rijstvelden in de Camargue) dat het voedsel voor ca. 25% uit dierlijk materiaal bestaat (div. macrofauna) en voor 75% uit plantaardig materiaal. Een plantenrijke watergang kan in 1 seizoen omslaan van helder naar troebel. Op de vraag waarom Amerikaanse kreeften het in Europa beter doen dan in hun thuisland is door gebrek aan onderzoek geen goed antwoord mogelijk. [Bekijk de gehele presentatie.](#) [Bekijk de film over de kreeften in Breda.](#) [Bekijk de poster over Wolhandkrabben](#)

Tammo Bult: De commerciële mogelijkheden van de Wolhandkrab

Tammo geeft een beeld van de bestrijdingstechnieken die zijn uitgeprobeerd om van de Chinese wolhandkrab af te komen zoals geluidsgolven, stroomdraden en loopgraven. Maar inmiddels zijn er beroepsvissers die de wolhandkrab zien als een aanvullende inkomstenbron. In China brengen grote krabben tot €100,-/kg op, in Nederland liggen de prijzen tussen €2 en €8. Daarnaast worden de mogelijkheden geschetst om van een plaag een kans te maken. Hoewel de markt voor de krabben er is lijkt het nog niet makkelijk om met het kweken of vangen een rendabel bedrijf op te zetten. Voor zoetwaterkreeften lijkt ook in Nederland geen markt te zijn. [Bekijk de gehele presentatie.](#)

Bas van der Wal: discussie en aanbevelingen voor beleid en onderzoek

Bas presenteert de uitkomst van de enquête die door Wil Tamis is uitgezet onder de aanwezigen. Bas stelt vervolgens de vraag of we wel of misschien niet genoeg weten om in te grijpen. Dat de aanwezigheid van uitheemse kreeftensoorten een effect hebben op hun lokale omgeving is duidelijk, maar is dat zo sterk dat ook landelijk alarm geslagen moet worden? De meningen liepen hierover sterk uiteen. Een deel vindt dat er nog veel onderzoeksvragen liggen en vraagt zich af of er wel sprake is van een groot probleem. Anderen stellen dat als we te lang wachten met bestrijden van deze exoten het probleem onoplosbaar kan worden.

Moeten we kreeften bestrijden om de KRW normen te halen? Een van de aanwezigen wees er op dat de KRW de bestrijding eist van exoten en men dus verplicht is exoten te bestrijden. Het bestrijden werd door één van de aanwezigen gezien als een onmogelijke opgave. Hij pleitte voor een duurzame oplossing vanuit de systeemgedachte d.w.z. visuitzettingen of herinrichting. Een andere oplossing die aangedragen werd is het toestaan van een meer dynamische doelstelling binnen de KRW. De starheid van de doelstellingen zit herstel soms in de weg.

Een andere deskundige wees er op dat het opheffen van barrières vanuit de EHS gedachten er toe heeft geleid dat de Europese kreeft nagenoeg is verdwenen. De EHS is niet alleen een kans voor dieren en planten om zich te kunnen verspreiden maar ook een bedreiging als het gaat om de verspreiding van exoten. Opgemerkt werd dat alle beesten in Amerika boven de 50 gr. NB in principe in Europa kunnen leven. De vraag is of we dit kunnen tegenhouden.

Door een merendeel van de aanwezigen werd er gepleit om meer onderzoek te doen en dat wat er over de kreeften bekend is meer aandacht te geven bij beleidsmakers en onderzoekers. Mogelijk probleem is dat er geen prioriteit ligt bij dit type onderzoek en er dus geen geld komt om dat uit te voeren. Mogelijk biedt een praktisch en goedkoop veldexperiment (met het uitzetten op de kreeften prederende roofvis?) een oplossing was een van de suggesties. [Bekijk de gehele presentatie.](#)

Workshop

Tijdens de workshop kon men in het 'natte lab' van Sportvisserij Nederland met eigen ogen levende en dode exemplaren van de diverse kreeftensoorten aanschouwen en determineren. Hiertoe was een determinatiequiz opgezet door het EIS. De determinatie van de kreeften bleek nog een hele opgave. Glorieuze winnaar werden de heren van de muskusrattenbestrijding. [Bekijk de foto's.](#)